

ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร
ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง
อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

The Effect of Financial Literacy on Farmer Households During the COVID-19 Pandemic
towards Debt Problems in Sakae Phrong Sub-District
Mueang Buriram District Buriram Province

กานต์มณี การินทร์*

Kanmanee Karin*

Received: May 23, 2023 Revised : August 14, 2023 Accepted : August 24, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะทางการเงิน และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร 2) เพื่อทดสอบผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมทักษะทางการเงิน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเป็นการวิจัยแบบผสม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จำนวน 292 คน การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ 1) การใช้แบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ 2) การสนทนากลุ่มคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 6 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรมีระดับทักษะทางการเงินและภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในระดับปานกลาง 2) ผลกระทบของทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงิน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ควรส่งเสริมการปรับทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระยะยาว อีกทั้งควรมีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการเงินให้กับเกษตรกร เช่น การใช้งานแอปพลิเคชันการวางแผนการเงินของเกษตรกร การวางแผนค่าใช้จ่ายรายเดือน ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการเงินต่าง ๆ และรู้เท่าทันภัยทางการเงินในรูปแบบใหม่ๆ เป็นต้น

คำสำคัญ : ทักษะทางการเงินโรคติดเชื้อโควิด 19 ภาวะหนี้สินครัวเรือน

* อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

* Lecturer, Faculty of Management Science, Buriram Rajabhat University

Corresponding author e-mail: ketmanee.kr@bru.ac.th

Abstract

This research aimed 1) to study the level of financial literacy and debt burden of farmer households 2) to test the effects of financial literacy that influence the debt burden of farmer households and 3) to suggest ways to promote financial literacy to solve the debt problem of farmer household in Sakae Phrong sub-district Mueang Buriram District Buriram Province. Mixed methods research of the sample group in the research was the registration of farmer total of 292 people in Sakae Phrong sub-district Mueang Buriram district. Data collection was divided into 2 phases 1) This study is a survey research study. The questionnaires were simple random sampling and quantitative data analysis. The statistics were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis 2) the group conversation selected a purposive sampling of 6 people and qualitative data analysis. It was found that 1) the farmer had a level medium of financial literacy and debt burden of farmer households 2) the impact of financial literacy, attitude and behavior of a factor in the debt burden of farmer households with statistical significance at the level of 0.05 3) to promote of financial attitude and behavior with a focus on real action to long term change. In addition, the farmers should develop of financial literacy in technology, such as to use of financial planning applications and monthly expenses for farmer. An understanding of financial technologies in various applications and awareness of the presence of financial risks in a new way and so on.

Keywords: Financial Literacy, Covid-19, Debt Burden of Household

1. บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคมด้านต่างๆ อาทิ หนี้สินครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ประชากรวัยทำงานลดลง ตลอดจนสังคมไทยยังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2564 ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อภาคประชาชนและธุรกิจในช่วงกว้างนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ดังนั้น การมีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดีจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ประชาชนของประเทศไทย สามารถรับมือกับเหตุการณ์ไม่คาดฝันได้ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ครอบคลุมนโยบายเชิงพัฒนาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อส่งเสริมทักษะทางการเงินที่ดีของคนไทย อันจะนำไปสู่การมีเสถียรภาพและความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563)

จากการสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบว่า ยอดคงค้างหนี้สินครัวเรือนไทยใน ปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.90 ซึ่งมีความใกล้เคียงกับร้อยละ 4.00 ใน ปี พ.ศ. 2563 แต่เมื่อเทียบกับขนาดของเศรษฐกิจที่ยังเติบโตช้านั้น ทำให้สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อรายได้ประชาชาติ (GDP) ยังคงมีจำนวนที่สูงขึ้นเป็นร้อยละ 90.10 ใน ปี พ.ศ. 2564 จาก ร้อยละ 89.70 ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนดังกล่าวนี้ ยังคงเป็นมีระดับที่สูงและเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่กีดตันการบริโภคของครัวเรือนและเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศอีกด้วย ซึ่งจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ทำให้ภาคครัวเรือนของไทยมีฐานะทางการเงินที่อ่อนแอลงเป็นอย่างมาก ครัวเรือนเกือบทุกกลุ่มมีภาระหนี้สินอยู่ในระดับที่สูงกว่า 1 ใน 3 ของรายได้ต่อเดือน ภาคครัวเรือนหลายส่วนต้องพึ่งพาสินเชื่อ

บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง เพื่อนำมากระตุ้นสภาพคล่องระยะสั้น และยอดคงค้างหนี้สินครัวเรือนในภาพรวมยังคงมีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนจึงเป็นจุดเปราะบางอีกอย่างหนึ่งของโครงสร้างเศรษฐกิจไทย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2565) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาข้อมูลของเกษตรกรในเขตตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เป็นตำบลที่มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ มากที่สุด คือ จำนวน 3,980 คน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) อีกทั้งจากการลงพื้นที่สำรวจภาวะหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีภาวะหนี้สินครัวเรือนจากการกู้ยืมเงินจากแหล่งการเงินต่างๆ ทั้งหนี้สินในรูปแบบของการกู้ยืมเพื่อการบริโภค การลงทุน และหนี้สินเพื่อที่อยู่อาศัย เป็นต้น ตลอดทั้งปัญหาการมีรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นกว่าช่วงก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 อันเนื่องมาจากการโดนเลิกจ้าง การหยุดพักงานชั่วคราว การปิดกิจการชั่วคราว รวมทั้งการเกิดเหตุการณ์ที่สินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ มีการปรับราคาที่สูงขึ้นเป็นต้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะหนี้สินครัวเรือนนั้น พบว่า ทักษะทางการเงิน ซึ่งได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินส่วนบุคคลและหนี้สินครัวเรือน (ศรัญญา ศีกสงคราม และ อนงคฺนุช เทียนทอง, 2563; รัศมีจันทร์ ขวัญเมืองและคณะ, 2564) ซึ่งการที่บุคคลมีความรู้ทางการเงินที่น้อย เช่น การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ ความเสี่ยงและผลตอบแทน การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน ภาวะเงินเฟ้อ และมูลค่าเงินตามเวลา เป็นต้น การมีพฤติกรรมทางการเงินที่ขาดความระมัดระวังและรอบคอบในการใช้จ่าย ตลอดจนการมีทัศนคติทางการเงินในด้านลบแล้วย่อมจะทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการบริหารการเงินให้บรรลุเป้าหมายได้ยาก อย่างไรก็ตาม สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมาเชื่อมโยงในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 อีกทั้งผู้วิจัยยังมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะทางการเงินให้กับเกษตรกร เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา ภาวะหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร

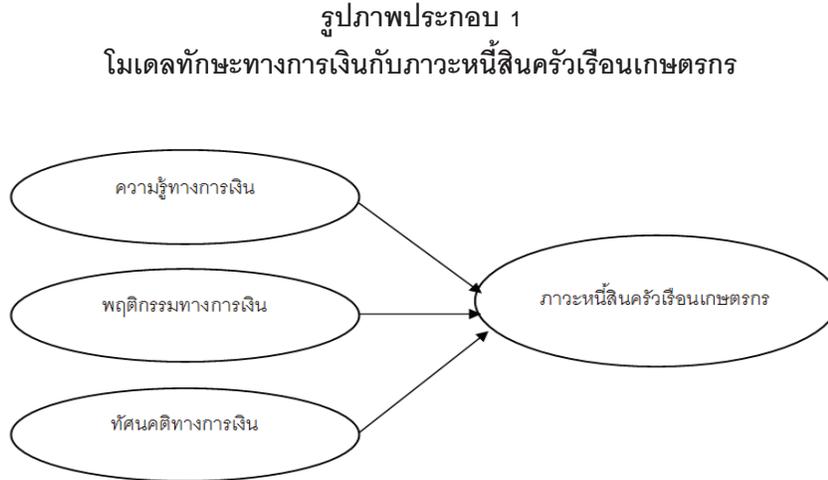
จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ จึงตระหนักและเห็นความสำคัญในประเด็นดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในวางแผนนโยบายนำร่องดำเนินการแก้ไขปัญหาภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรที่ยั่งยืนในอนาคตต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะทางการเงิน และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อทดสอบผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมทักษะทางการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ทักษะทางการเงินเป็นตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร จากวัตถุประสงค์ข้างต้น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ ดังนี้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางการเงิน พบว่าทักษะทางการเงินมีผลต่อความมั่นคงทางการเงินและเป็นส่วนสำคัญของการวางแผนทางการเงินที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต(ณัฐมน เพิ่มสุข และนภาพร นิลภรณ์กุล, 2564) อีกทั้งยังมีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร (กัปพล ผิวสานต์ และภักจิรา นักบรรเลง, 2564) ซึ่งการวัดทักษะทางการเงินประกอบไปด้วย 3 ด้าน คือ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) พฤติกรรมทางการเงิน และ 3) ทัศนคติทางการเงิน (The Organization for Economics Co-Operation and Development, 2016) ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นนิยามได้ ดังนี้

2.1 ทักษะทางการเงิน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ทัศนคติและพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี สมเหตุสมผลช่วยให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี ตลอดจนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจลงทุนทางการเงินและการมีสุขภาพทางการเงินที่ดีประกอบไปด้วย

2.1.1 ความรู้ทางการเงินหมายถึงความรู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงินทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยความรู้ทางการเงินนั้นจะสามารถช่วยให้บุคคลมีกระบวนการคิดและการตัดสินใจทางการเงินในการที่จะเลือกลงทุนหรือดำเนินงานในลักษณะต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินได้อย่างเหมาะสม

2.1.2 พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง พฤติกรรมของแต่ละบุคคลที่แสดงออกมาผ่านกระบวนการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการเงิน ทั้งในด้านการดูแลทางการเงินของตนเอง จัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และตัดสินใจในการซื้อหรือทำธุรกรรมทางการเงินอย่างสมเหตุสมผล

2.1.3 ทัศนคติทางการเงิน หมายถึง ความรู้สึกหรือความเชื่อเกี่ยวกับการเงินทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งทัศนคติสามารถสร้างและเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้หรือการจัดการจากประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีทัศนคติเชิงบวกบุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงบวก และหากมีทัศนคติเชิงลบจะทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงลบ

2.2 ภาวะหนี้สินครัวเรือน หมายถึง ภาวะทางการเงินของภาคครัวเรือนอันเกิดจากการก่อหนี้โดยการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเก็บข้อมูลได้ เพื่อนำมาจัดจ่ายใช้สอยในครัวเรือนหรือเพื่อ

ประกอบธุรกิจ ซึ่งสาเหตุการเกิดหนี้หนี้เกิดจากระบบวัฒนธรรมของสังคม ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมกรบริโภคของคนไทยความล้มเหลวในการประกอบอาชีพการพึ่งพากลุ่มนายทุนของกลุ่มเกษตรกร รวมไปถึงการขาดวินัยทางการเงินและขาดความรู้ด้านการเงินส่วนบุคคลโดยองค์ประกอบของหนี้ครัวเรือนภายใต้ข้อมูลชุดของธนาคารแห่งประเทศไทย ประกอบไปด้วย(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566)

2.2.1 หนี้สินครัวเรือนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่ สินเชื่อบัตรเครดิต ทั้งหมด สินเชื่อบ้านสินเชื่อส่วนบุคคลและสินเชื่อรถยนต์

2.2.2 หนี้สินครัวเรือนที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่ สินเชื่อรถยนต์ สหกรณ์ และสินเชื่อเพื่อการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 27

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ทักษะทางการเงินเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานได้ ดังนี้

สมมุติฐานการวิจัย 1: ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร

สมมุติฐานการวิจัย 2 : พฤติกรรมทางการเงินมีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร

สมมุติฐานการวิจัย 3 :ทัศนคติทางการเงินมีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 กระบวนการและวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรในเขตตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ที่มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรมากที่สุด 6 อันดับแรก ได้แก่ ครัวเรือนในบ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 บ้านสมสนุก หมู่ที่ 5 บ้านสวายสอ หมู่ที่ 7 บ้านหนองเกียบ หมู่ที่ 11 และบ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 16 รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,073 ครัวเรือน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 292 คน จากสูตรการคำนวณของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973) โดยคำนวณอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน จากผู้นำชุมชนฯ ละ 1 คน

3.2 การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นทั้งเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม และเชิงคุณภาพ คือ การสนทนากลุ่ม ซึ่งได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

3.2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือในการวิจัยจะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)ที่เป็นทั้งข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) และข้อคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภาวะค่าใช้จ่ายหนี้สินครัวเรือนในแต่ละเดือน ประเภทของภาวะค่าใช้จ่ายหนี้สินครัวเรือนในแต่ละเดือน แหล่งสินเชื่อ ระยะเวลาโดยเฉลี่ยของการมีภาวะหนี้สินครัวเรือน และแนวโน้มของภาวะหนี้สินครัวเรือนซึ่งมีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 สอบถามถึงผลกระทบของทักษะทางการเงิน และภาวะหนี้สินครัวเรือน ซึ่งตัวแปรอิสระมีจำนวน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ความรู้ทางการเงิน เป็นข้อคำถามแบบถูกผิด จำนวน 8 ข้อ ปรับปรุงข้อคำถาม

จากธนาคารแห่งประเทศไทย (2563) และวัดคีมีจันท์ ขวัญเมืองและคณะ (2564) และใช้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนระดับทักษะทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน จากธนาคารแห่งประเทศไทย (2563) ดังตาราง 1

ตาราง 1 เกณฑ์การพิจารณาคะแนนระดับทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน (21 คะแนน)		
ความรู้ทางการเงิน (7 คะแนน)	พฤติกรรมทางการเงิน (9 คะแนน)	ทัศนคติทางการเงิน (5 คะแนน)
1. การหาร (ไม่คิดคะแนน)	1. ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้	1. มีชีวิตอยู่เพื่อวันนี้และไม่ได้คิดวางแผนเพื่ออนาคต
2. มูลค่าของเงินตามกาลเวลา	2. เลือกรีวิวการออมที่เหมาะสม	2. มีความสุขในการใช้เงินมากกว่าเก็บออมเพื่ออนาคต
3. คำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ	3. ไตร่ตรองก่อนซื้อ	3. มีเงินต้องใช้จ่ายอย่างเต็มที่
4. คำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก	4. ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	
5. คำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น	5. ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด	
6. นิยามเงินเฟ้อ	6. ตั้งเป้าหมายระยะยาว	
7. ความเสี่ยงและผลตอบแทน	7. เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ	
8. การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน	8. ไม่กู้เมื่อเงินไม่พอใช้	

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2563)

การแปลค่าเฉลี่ยใช้วิธีคำนวณหาอันตรภาคชั้น ดังนี้ (วิชิต อุ่อ้น, 2550)

กำหนดให้ คะแนนสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน

$$\text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนที่มีค่ามากที่สุด}-\text{คะแนนที่มีค่าน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

โดยสามารถคำนวณความกว้างอันตรภาคชั้นแยกตามระดับทักษะความรู้ทางการเงินในแต่ละประเภทดังนี้

$$\begin{aligned} \text{คำนวณอันตรภาคชั้น} &= \frac{1-0}{3} \\ &= 0.33 \end{aligned}$$

ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย มีการกำหนดช่วงคะแนนระดับความรู้ทางการเงินดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 0.00-0.33 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้ทางการเงินระดับน้อย
- 0.34-0.67 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้ทางการเงินระดับปานกลาง
- 0.68-1.00 คะแนน หมายถึง มีระดับความรู้ทางการเงินระดับสูง

2) พฤติกรรมทางการเงิน จำนวน 9 ข้อ 3) ทศนคติจำนวน 9 ข้อ และ 4) ภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 9 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบปลายปิด โดยผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามที่ประยุกต์มาจากข้อคำถามจากธนาคารแห่งประเทศไทย (2563) และรัศมีจันทร์ ขวัญเมือง และคณะ (2564) โดยสร้างข้อคำถามให้มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) การแปลค่าเฉลี่ยใช้วิธีคำนวณหาอันตรายภาคชั้น ดังนี้ (วิจิต อุ่อ้น, 2550)

กำหนดให้ คะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 0 คะแนน

$$\text{คำนวณอันตรายภาคชั้น} = \frac{5-0}{3} = 1.33$$

ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย มีการกำหนดช่วงคะแนนระดับพฤติกรรมทางการเงิน ทศนคติทางการเงินและภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 คะแนน หมายถึง มีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับต่ำ

2.34-3.67 คะแนน หมายถึง มีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับปานกลาง

3.68-5.00 คะแนน หมายถึง มีระดับพฤติกรรมทางการเงินระดับสูง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

3.2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัย คือ การสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ตั้งประเด็นคำถามและหัวข้ออภิปรายกลุ่ม เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.3 คุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบประเมินความสอดคล้องพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย (IOC) พร้อมทั้งทดสอบหาความเชื่อมั่นของข้อคำถามด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยที่จะต้องมีความมากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 จึงจะสามารถนำเครื่องมือนี้ไปใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูล (Hairer et al., 2010) ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคอยู่ระหว่าง 0.769 - 0.796 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.4.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 292 คน โดยแจกแบบสอบถามและรอเก็บแบบสอบถามกลับคืนจากผู้ตอบภายในวันนั้น ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 292 ฉบับ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4.2 การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 ครั้งซึ่งผู้วิจัยใช้เวลาสนทนาประมาณ 1.30 ชั่วโมง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น ผู้วิจัยได้เชิญผู้เชี่ยวชาญในการทำการสนทนากลุ่ม เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้วิจัย หลังการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้ถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียงแบบคำต่อคำออกเป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษร จัดข้อความที่ได้ให้เป็นหมวดหมู่ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3.4.3 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม 2566 ถึง 20 กรกฎาคม 2566

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

3.4.1 ข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณ 1) ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 2) สถิติเพื่อการทดสอบสมมุติฐาน คือ การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) โดยวิธี Stepwise ซึ่งเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมในการพิจารณาคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดและได้โมเดลที่ประหยัดที่สุด อีกทั้งจะเรียงลำดับของตัวแปรพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามสูงสุดเข้ามาในสมการก่อน โดยสามารถเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ } \hat{Y} = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3$$

กำหนดให้

$\hat{Y}$ หมายถึง ภาวะหนี้สินครัวเรือนของเกษตรกร

b_0 หมายถึง ค่าคงที่

b_1 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ x_1

b_2 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ x_2

b_3 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ x_3

3.4.2 ข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพ นำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)

4. ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปราย

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผลได้ ดังนี้

4.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74.58) โดยมีอายุ 40-49 ปี (ร้อยละ 28.77) ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 47.95) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 47.95) มีภาระค่าใช้จ่ายหนี้ครัวเรือนในแต่ละเดือน 10,001-15,000 บาท (ร้อยละ 69.18) ซึ่งภาระค่าใช้จ่ายหนี้สินครัวเรือนในแต่ละเดือนนั้น คือ หนี้สินเพื่อการอุปโภค-บริโภค (ร้อยละ 26.47) โดยเป็นแหล่งสินเชื่อทางการเงินในระบบ (ร้อยละ 90.75) ระยะเวลาโดยเฉลี่ยของหนี้สินครัวเรือน คือ น้อยกว่า 1 ปี (ร้อยละ 30.14) และมีแนวโน้มของภาวะหนี้สินครัวเรือนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 94.86)

4.2 ระดับทักษะทางการเงิน (ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ทักษะคติทางการเงิน) และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถแสดงได้ดัง ตาราง 2

ตาราง 2 ระดับทักษะทางการเงิน และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ
1. ความรู้ทางการเงิน	0.61	0.20	ปานกลาง
2. พฤติกรรมทางการเงิน	3.12	0.65	ปานกลาง
3. ทักษะคติทางการเงิน	3.11	0.67	ปานกลาง
4. ภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.16	0.61	ปานกลาง
เกษตรกร			

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับทักษะทางการเงิน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความรู้ทางการเงิน ($\bar{X} = 0.61$) 2) พฤติกรรมทางการเงิน ($\bar{X} = 3.12$) และ 3) ทักษะคิดทางการเงิน ($\bar{X} = 3.11$) และภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ($\bar{X} = 3.16$) อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากส่วนใหญ่ยังตอบคำถามผิดเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินในเรื่องเกี่ยวกับการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน ความเสี่ยงและผลตอบแทน การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝาก ทบต้น มูลค่าของเงินตามกาลเวลา การคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ และการก่อกำหนดหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานตีพิมพ์ของ กอนคนขวา(2564) พบว่า ด้านความรู้พื้นฐานทางการเงินของเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง โดยเป็นที่น่าสนใจคือข้อคำถามที่เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบถูก ได้แก่ การหาร การคำนวณดอกเบี้ยการกู้ยืม การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก ความเสี่ยงและผลตอบแทน แต่สำหรับข้อคำถามที่ตอบผิดคือ มูลค่าของเงินตามเวลา การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น เงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยงและสอดคล้องกับรัศมีจันทร์ ชวัญเมืองและคณะ (2564) พบว่า ระดับความรู้ทางการเงินและระดับทัศนคติทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถามในระดับปานกลางโดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญด้านการเป็นหนี้และการชำระหนี้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการออม และด้านการใช้เงินโดยไม่คำนึงถึงอนาคตอีกทั้งยังสอดคล้องกับปานแก้วดา ลัดคนวานิช และวิลาวัณย์ ดิ่งไตรย์ภพ (2561) พบว่า เกษตรกรมีทักษะทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความรู้ทางการเงินที่ไม่มีความซับซ้อน มีพฤติกรรมทางการเงินที่ค่อนข้างเหมาะสม และมีทัศนคติทางการเงินในเรื่องความพึงพอใจในฐานะของตนเองที่ดี

4.3 การทดสอบของผลกระทบทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถแสดงได้ดัง ตาราง 3-8

ตาราง 3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ปัจจัย	ความรู้ทางการเงิน	พฤติกรรมทางการเงิน	ทัศนคติทางการเงิน	ภาวะหนี้สินครัวเรือน
ความรู้ทางการเงิน	1	0.13*	-0.30**	-0.20**
พฤติกรรมทางการเงิน		1	0.09	0.26**
ทัศนคติทางการเงิน			1	0.56**
ภาวะหนี้สินครัวเรือน				1

หมายเหตุ: ระดับนัยสำคัญทางสถิติ * < 0.05 และ ** < 0.01

จากตาราง 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรมีค่าระหว่าง -0.30 ถึง 0.56 สามารถสรุปได้ว่าตัวแปรแต่ละตัวได้ไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) เนื่องจากไม่มีค่าความสัมพันธ์กันเกินมาตรฐาน 0.9 (Bart, 1999)

ตาราง 4 การวิเคราะห์ค่าTolerance และ VIF ของตัวแปร

ปัจจัย	Tolerance	VIF
1. ความรู้ทางการเงิน	0.88	1.13
2. พฤติกรรมทางการเงิน	0.86	1.04
3. ทักษะคติทางการเงิน	0.89	1.12

จากตาราง 4 พบว่าค่าความทนทาน (Tolerance)มีค่ามากกว่า 0.10 และค่าVIF (Variance Inflation Factors) ไม่เกิน 10 ค่า ซึ่งค่าทั้ง 2 อยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กันน้อย จึงถือได้ว่าตัวแปรพยากรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ได้ ไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Foxall&Yani-deSoriano, 2005)

ตาราง 5สรุปค่าสถิติในการทดสอบสมมติฐาน

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	F Change	t	P-value
1. ทักษะคติทางการเงิน(x ₂)	0.56a	0.31	0.31	0.56	0.31	133.38	11.4	0.00*
2. พฤติกรรมทางการเงิน(x ₁)	0.59b	0.35	0.35	0.54	0.04	19.83	4.45	0.00*

หมายเหตุ: *P-value <.05, Durbin-Watson = 1.66

a. Predictors: (Constant), ทักษะคติทางการเงิน(x₂)

b. Predictors: (Constant), ทักษะคติทางการเงิน(x₂), พฤติกรรมทางการเงิน(x₁)

c. Dependent Variable: ภาวะหนี้สินครัวเรือน

จากตาราง 5 พบว่า สมการพยากรณ์ทักษะทางการเงิน จากผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนประกอบด้วย ความรู้ทางการเงินพฤติกรรมทางการเงิน และทักษะคติทางการเงินโดยวิธี Stepwiseซึ่งเป็นวิธีการคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดและได้โมเดลที่ประหยัดที่สุดพบว่า ทักษะคติทางการเงิน(x₂)เป็นตัวแปรแรกที่เข้าสมการ มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.56 มีค่าความมีนัยสำคัญของค่าคงที่ และสัมประสิทธิ์แต่ละตัว เท่ากับ 11.44ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ในตัวเองซึ่งมีค่า เท่ากับ 1.66 และสามารถอธิบายความผันแปรของภาวะหนี้สินครัวเรือนได้ร้อยละ 31 (Adjusted R² = 0.31) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05ตัวแปรที่เข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 ได้แก่ พฤติกรรมทางการเงิน(x₁) โดยทั้งตัวแปรทักษะคติทางการเงิน(x₂) และพฤติกรรมทางการเงิน(x₁)มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.54 มีค่าความมีนัยสำคัญของค่าคงที่ และสัมประสิทธิ์แต่ละตัว เท่ากับ 4.45ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่ใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ในตัวเองซึ่งมีค่า เท่ากับ 1.66 และสามารถอธิบายความผันแปรของภาวะหนี้สินครัวเรือนได้ร้อยละ 35 (Adjusted R² = 0.35) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตามจากการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ความรู้ทางการเงินเป็นตัวแปรที่เมื่อใส่เข้าไปในสมการแล้ว ไม่ได้ทำให้ค่าความผันแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (Adjusted R²) ดังนั้นจึงถูกขจัดออกจากสมการ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดค่าสถิติตัวแปรที่ถูกขจัดออกได้ดัง ตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าตัวแปรพยากรณ์ที่ไม่ได้อยู่ในสมการถดถอย

Model	Beta in	t	P-value	Partial Correlation
1. ความรู้ทางการเงิน(x ₃)	-0.04	-0.82	0.40	-0.04
พฤติกรรมทางการเงิน (x ₁)	0.21	4.45	0.00*	0.25
2. ความรู้ทางการเงิน(x ₃)	-0.08	-1.65	0.09	-0.09

หมายเหตุ: *P-value <.05

จากตาราง 6 พบว่า รูปแบบของสมการที่ 1 พิจารณาจากค่า Beta in ที่สูงกว่า คือ 0.21 จากตัวแปร พฤติกรรมทางการเงิน(x₁) ดังนั้น ตัวแปรความรู้ทางการเงิน(x₃) จึงถูกขจัดออก และตัวแปรพฤติกรรมทางการเงิน(x₁) จะถูกนำเข้าไปในสมการต่อไป

ตาราง 7 แสดงค่าความแปรปรวนในการพยากรณ์ภาวะหนี้สินครัวเรือนจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. สมการถดถอย	47.71	2	23.85	80.94	0.00*
2. ความคลาดเคลื่อน	85.18	289	0.29		

หมายเหตุ: *P-value <.05

จากตาราง 7 พบว่าความแปรปรวนในการพยากรณ์ภาวะหนี้สินครัวเรือนจากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนพบว่า ตัวแปรทัศนคติทางการเงิน(x₂)และพฤติกรรมทางการเงิน(x₁)สามารถอธิบายความผันแปรของความภาวะหนี้สินครัวเรือนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบสมมุติฐานตามสมการถดถอยเชิงพหุ คือ $\hat{y} = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2$ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยได้ดัง ตาราง 8 ดังนี้

ตาราง 8 ผลของการการวิเคราะห์สมการถดถอย

ทักษะทางการเงิน	ภาวะหนี้สินครัวเรือน		
	สัมประสิทธิ์การถดถอยไม่	ค่าความคลาดเคลื่อน	สัมประสิทธิ์การถดถอย
	ปรับมาตรฐาน	มาตรฐาน	แบบปรับมาตรฐาน
	(B)	(S.E.)	(Beta)
ค่าคงที่ (Constant)	0.63	0.32	-
ทัศนคติทางการเงิน(x ₂)	0.36	0.03	0.54
พฤติกรรมทางการเงิน(x ₁)	0.45	0.10	0.21

จากตาราง 8 พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยเชิงพหุของตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ภาวะหนี้สินครัวเรือนพบว่า 1) ทศนคติทางการเงิน(x_2) มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอย เท่ากับ 0.36 หมายความว่า หากให้ความสำคัญเรื่องทัศนคติทางการเงิน 1 หน่วย จะทำให้เกิดความรู้สึกหรือความเชื่อในการระมัดระวังเกี่ยวกับการสร้างภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.36 หน่วยและ 2) พฤติกรรมทางการเงิน(x_1)มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอย เท่ากับ 0.45 หมายความว่า หากให้ความสำคัญเรื่องพฤติกรรมทางการเงิน 1 หน่วย จะทำให้เกิดความระมัดระวังในการแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการสร้างภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น 0.45 หน่วย

สามารถเขียนในรูปของสมการพยากรณ์คะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{y} = 0.63 + 0.36(x_2) + 0.45(x_1)$$

สมการรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.54Z_{x_2} + 0.21 Z_{x_1}$$

จากการทดสอบผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า ผลกระทบของทักษะทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงิน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์เนื่องจากเกษตรกรมีทัศนคติการใช้จ่ายเงินในปัจจุบันอย่างเต็มที่มากกว่าการเก็บออมในอดีต มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินโดยการพิจารณาตัดสินใจซื้อสินค้าและ/บริการตามความจำเป็นและเมื่อมีเงินไม่พอใช้จ่ายจะแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงิน ซึ่งสอดคล้องกับ รัศมีจันทร์ ขวัญเมืองและคณะ (2564) พบว่า ผลกระทบด้านพฤติกรรมทางการเงิน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน เนื่องจากเมื่อมีเหตุฉุกเฉินในการก่อหนี้สิน เช่น ความจำเป็นมากกระทบจึงอาจทำให้ตัดสินใจที่จะปฏิบัติพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสมได้ โดยกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนหัวข้อการตัดสินใจทางการเงินน้อยที่สุด ทำให้เห็นว่าบุคคลเลือกที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตนเองก่อน แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสมก็ตาม และยังสอดคล้องกับศรัญญา ศีกสงคราม และ อนงค์ นุช เทียนทอง (2563) พบว่า ทศนคติทางการเงิน มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ในวัยเริ่มทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากบุคคลจะมีแนวคิดในการบริหารจัดการเงิน การเป็นหนี้ ตลอดจนทั้งความเสี่ยงทางการเงิน ตามบริบทและเหตุการณ์ของแต่ละบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้ผลการวิจัย ยังพบว่า ทักษะทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน เป็นปัจจัยที่ถูกขจัดออกจากสมการ เนื่องจากไม่ได้ทำให้ค่าความผันแปรอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ รัศมีจันทร์ ขวัญเมือง และคณะ (2564) พบว่า ผลกระทบด้านความรู้ทางการเงิน เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน เนื่องจากการขาดความรู้ทางการเงินอาจเป็นหนึ่งในสาเหตุการเกิดหนี้ครัวเรือนในภาพรวมของประเทศ ไทย ซึ่งประกอบด้วยครัวเรือนจากหลากหลายอาชีพ โดยแต่ละครัวเรือนย่อมที่จะมีรูปแบบการดำเนินชีวิต ปัจจัยส่วนบุคคล และการเข้าถึงความรู้ทางการเงินไม่เท่ากัน ทำให้ความรู้ทางการเงินไม่สามารถอาจอธิบายสภาวะหนี้สินในครัวเรือนทุกประเภทได้

4.4 การเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมทักษะทางการเงิน เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ควรส่งเสริมการปรับพฤติกรรม และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินและการออมเงิน เช่น การซื้อสินค้าตามความชื่นชอบมากกว่าความจำเป็น การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และการวางแผนทางการเงิน โดยมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ส่งเสริมให้เกิดการลงมือทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการปรับตัวพฤติกรรมในระยะยาว เช่น การหยุดกระปุก การฝากประจำกับกองทุนหมู่บ้านหรือธนาคาร เป็นต้น รวมไปถึงการรู้จักประเมินสถานการณ์ทางการเงินของตนเอง การจัดสรรเงินออมและข้อระวังในการใช้จ่ายหรือการก่อหนี้ โดยจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการก่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เป็นต้น และควรมีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการเงินให้กับเกษตรกร เช่น การใช้งานแอปพลิเคชันการวางแผนการเงินของเกษตรกร การวางแผนค่าใช้จ่ายรายเดือน ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการเงินต่าง ๆ และรู้เท่าทันภัยทางการเงินในรูปแบบใหม่ๆ เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมวินัยทางการเงิน เพื่อให้มีความพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ชนาภิวัฒน์ ชันทะ และ สุภาศพรธณ ตั้งตรงไพโรจน์ (2564) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาทักษะการเงินว่า ควรวิเคราะห์สถานะภาพทางการเงินของตนเอง ก่อน เพื่อตรวจสอบความสามารถในการชำระหนี้ก่อนที่จะมีหนี้เพิ่มและสอดคล้องกับธนาคารแห่งประเทศไทย (2563) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาทักษะการเงินว่าควรส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินโดยมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้เกิดการลงมือทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการปรับตัวพฤติกรรมในระยะยาว และส่งเสริมวินัยทางการเงิน โดยจำเป็นต้องอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม ตลอดจนควรเร่งส่งเสริมทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้วย อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ปานแก้วตา ลัดคนวานิช และวิลาวัลย์กัญยติง ไตรยภพ (2561) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาทักษะการเงินว่า ควรกระตุ้นให้เกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนำข้อมูลทางบัญชีไปใช้ในการจัดการการเงินต่อไป

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบจากการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการสร้างวินัยทางการเงิน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการจัดอบรม สัมมนาให้ความรู้ โดยควรให้ความสำคัญกับการจัดการการสร้างวินัยทางการเงินผ่านเทคโนโลยี โดยใช้แอปพลิเคชันทางการเงินอย่างเป็นระบบสำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำการสร้างวินัยทางการเงินผ่านเทคโนโลยี เข้ามาเป็นตัวแปรในการศึกษา

5.2 ประโยชน์ของการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ผลกระทบของทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงินมีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการเร่งกระตุ้นและส่งเสริมให้เกษตรกรมีทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ที่มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เช่น การหยุดกระปุก การฝากประจำกับกองทุนหมู่บ้านหรือธนาคาร การจัดทำบัญชีครัวเรือน บันทึกรายรับ-รายจ่าย ตลอดจนทำให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีทางการเงินสมัยใหม่

6. สรุปผลการวิจัย

ทักษะทางการเงินและภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกรในตำบลสะแกโพรง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อีกทั้งทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงิน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งจากการสนทนากลุ่ม พบว่า ควรส่งเสริมการปรับทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อ

นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้เกิดการลงมือทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการปรับตัวพฤติกรรมในระยะยาว รวมไปถึง การรู้จักประเมินสถานการณ์ทางการเงินของตนเอง การจัดสรรเงินออมและข้อระวังในการใช้จ่ายหรือการก่อหนี้ โดยจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการก่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และควรมีการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีทางการเงินให้กับเกษตรกร เช่น การใช้งานแอปพลิเคชันการวางแผนการเงินของเกษตรกร การวางแผนค่าใช้จ่ายรายเดือน ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการเงินต่าง ๆ และรู้เท่าทันภัยทางการเงินในรูปแบบใหม่ๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กานต์พิชชา กองคนขวา. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะทางการเงิน: กรณีศึกษาเกษตรกรในอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา. *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 10(1), 111-128.
- กัปปพล ฅิวสานต์ และ ภักจิรา นักรบรเลง. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8 (สูชิตวิถีใหม่ด้วยงานวิจัยทางสุขภาพและการบริการ). วันที่ 27 มีนาคม 2564. 511-524.
- ชนาภิวัดณ์ ชันทะ และ สุภาศพรพรณ ตั้งตรงไพโรจน์. (2564). หนี้ครัวเรือนไทยกับแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 8(1), 131-145.
- ณัฐมน เพิ่มสุข และนภาพร นิลาภรณ์กุล. (2564). ทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อความมั่งคั่งทางการเงินของกลุ่มวิชาชีพครูในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 11(1), 68-82.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2563. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). สถานการณ์หนี้ครัวเรือนและความคืบหน้าแนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน. ค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/news-and-media/news/2023/news-th-20230703.pdf>
- ปานแก้วดา ลัดคนวานิช และวิลาวัดณ์ยี่ ดิงไตรย์ภพ. (2561). ทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในเขตลุ่มน้ำปากพนัง. *วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 7(พิเศษ), 111-129.
- รัศมีจันทร์ ชวัญเมือง กลางใจ แสงวิจิตร พเนิน อินทะระ และพรทิพย์ จิระธำรง. (2564). ผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีผลต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 16(1), 1-16.
- วิจิต อุ่ออัน. (2550). การวิจัยและการสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : พรินท์แอนด์มี.
- ศรัญญา คีตสงคราม และ อนงค์นุช เทียนทอง. (2563). อิทธิพลของความรู้และทัศนคติทางการเงินต่อการก่อหนี้ส่วนบุคคลในวัยเริ่มทำงาน: หลักฐานการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี*, 2(5), 73-87.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565). หนี้ครัวเรือนไทยปี. ค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/financial/pages/household-debt-z3318.aspx>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). จำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน. ค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565, จาก <http://farmerone.oae.go.th:9502/analytics/saw.dll?Portal>

Bartz, A.E. (1999). *Basics Statistical Concepts*. 4thed. New Jersey: Prentice Hall.

Foxall, G.R., & Yani-de-Soriano, M.M. (2005). Situational influences on consumers, attitudes and behavior. *Journal of Business research*, 58, 518-525.

Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7thed. New York :Pearson

The Organization for Economic Co-operation and Development. (2016). *OECD/INFE International Survey of Adult Financial Literacy Competencies*. Retrieved on December 11, 2022, from <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/OECD-INFE-International-Survey-of-Adult-Financial-Literacy-Competencies.pdf>

Yamane, T. (1973). *Statistics: an Introductory Analysis*. 3rded. New York: Harper and Row.